

Hembygdsgilletts bildarkiv gav ide' till Botvidsforskning

I hembygdsgilletts bildarkiv finns bl.a. foton av Botvidsskulpturer och målningar från olika kyrkor. När jag för fyra år sedan blev intresserad av Botkyrkas kommunvapen och dess Botvidsgestalt så fick jag titta på gilletts samling av Botvidsbilder.

Övrraskningen blev stor när jag fick veta att en Botvidsmålning i Ytterlännes gamla kyrka i Ångermanland var förebild till Botkyrkas vapen. Ytterlännes ligger två mil från min hembygd Styrnäs i Ådalen. Att mitt gamla landskap Ångermanland hade en sådan direkt anknytning till Botkyrka blev den första inspirationskällan för min Botvidsforskning.

I hembygdsgilletts bildarkiv fick jag reda på många kyrkor där Sankt Botvid finns i altarskåps-skulpturer eller i valvmålningar. Jag har besökt de flesta kyrkorna och tagit en del egna foton bl.a. diabilder. Det är förvånandsvårt hur väl bibehållna färgerna är i skulpturer och målningar som är 400 år gamla.

Genom ikonografiska registret på Riksantikvarieämbetet fick jag tips om flera kyrkor där Botvid finns. Dessa har jag också besökt och jag har kunnat bidra med några Botvids foton till gilletts bildarkiv.

forts.

VALVMALNING I YTTERLÄNNES KYRKA.

Sankt Botvid är inte bara en medeltida företeelse. Han är populär även i vår tid, särskilt i Botkyrka vars helgon och namngivare han är. Botkyrka kyrka hette ju från början Botwidia kyrka.

Botkyrkas kommunvapen gjordes på 1950-talet. Dess Botvidsgestalt har blivit en symbol för Botkyrka i många sammanhang. Den finns som motiv i flera Botkyrka-souvenirer tex. i en träskulptur och på ett smycke. Namnet Botvid finns också i några föreningar i Botkyrka. Om detta har det skrivits tidigare i Botvidsbygden, nr 3, 1973. Och namnet Botvidsbygden har ju också direkt anknytning till Sankt Botvid. Det var Erik Castegren som föreslog att tidningen skulle heta Botvidsbygden när den utkom med sitt första nummer år 1952.

Det dröjde länge innan Sankt Botvid hedrades med ett gatunamn i Botkyrka. Men i januari i år beslöt kommunens byggnadsnämnd att gamla Södertäljevägen förbi Botkyrka kyrka och nästan ända fram till Salems kyrka skall bära helgonets namn. Fyra skyltar med "Sankt Botvids väg" finns nu uppsatta där Botvid vandrade för 900 år sedan.

Ingrid Padel

Botkyrka
Kommuns
Kulturstipendium
1980,

tilldelas

Bernt Carseberg
Bernt blir den sjätte
av Gillets medlem-
mar som erhåller
Kulturstipendiet.

Stipendiet delas lika
med Ulla-Briff Forghällén.
Gillet gratulerar.

Tack till Bembyggdsgillet.

Hjärtligt Tack
för vänlig hägkomst på min
Högtidsdag

Emmy Blomberg

Ett varmt tack till Gillet
och kamraterna för den trevliga
uppvaktningen på min födelsedag.

Vera Torgilsson

NYA MEDLEMMAR:

Gunvor Härenby,	Rönninge
Christina Freitag,	Uttran
Ulf Nilsson,	Uttran

Vi hälsar Er hjärtligt välkomna i Gillet. Inom Gillet är vi alla Du.

Styrelsen

Gåvor:

1
3 st. Minnes o Jubileumsskrifter:

Bondetåget 1914.
Kung Gösta 400-årsjubileet 1542-1942.
Ekumeniska mötet i Stockholm 1925.
Gåva av Georg M.80.

Diverse virke

Gåva av Stefan Gråfors

Forslat till Trädgårdstorp av Nisse Sandin och Arne Mattsson.

En annorlunda Hemlig utflykt:

Vid 19-tiden fredagen den 26 september 1980 samlades gillarna på parkeringsplatsen vid Trädgårdstorp för att åka på "Hemlig utflykt". Upptakten blev något virrig, ty Sven-Gunnar Broström, en av arrangörerna hade glömt färdbeskrivningarna (säkerhetsåtgärden ifall någon bil skulle komma bort) hemma. Efter drygt 20 minuter dök han åter upp. Färdbeskrivningarna hade Rose-Marie tagit med sig till (Målet för hemliga utflykten, så han fick i all hast göra nya och dela ut dem till respektive bilförare.

Så gav sig äntligen bilkaravanen på cirka 15 bilar iväg ut på Lutrinebergsvägen (tydligt blev det inte Lida eller Sorunda). Jag gissar, att det spekulerades ungefär likadant i alla bilarna. Färden gick därefter ut på Glömstavägen mot Vårby. Skulle vi gästa Slagsta gille? Nej då, I stället bar det av på E 4 mot Stockholm, Kanske någon lokal i Brännkyrka, Älvsjö eller inom Stockholms tullar? Tydligt inte det heller, eftersom vi for ut på Essingeleden. I vår bil funderade vi så på om det kanske skulle bli åt Brommehållet eller Sollentuna. Det första verkade ganska troligt, ty nu bar det av (; Alby till, men kort därpå svängde vi ut på Ulvsundavägen och så småningom mot Bromma kyrka. Då var jag ganska övertygad om att målet för kvällens hemliga utflykt skulle (li samma lokal som Stockholms distrikt använt för sitt årsmöte 1980, d v s Spånga folkdansgilles övningslokal. Mycket riktigt, min förmodan stämde med verkligheten! Däremot väntade en överraskning i form av folkdansare från Spånga folkdansgille. Nu fick vi också förklaringen till, att vi borde ha något på oss, som visade varifrån vi var.

Våra värdar för kvällen hade redan börjat dansa, när vi kom fram vid 20,30-tiden. Efter en stunds dansande tillsammans blev det så dags för att dricka och äta något.

Vi bytte nu lokal för "utspisningen" och våra värdar såg till, att vi blev ordentligt uppblandade, så att inte botkyrkaiterna satt för sig och spångaiterna för sig. Förtäringen var både god och riklig, och det verkade som alla trivdes. Tydligt viste de flesta av våra värdar inte, att de skulle gästas av ett annat folkdanslag, vilket bara förhöjde stämningen. Innan dansen började på nytt, sjöng vi tillsammans och våra respektive ordföranden höll tal. Fördelen med detta utbyte var, att vi gillare fick prova på en del för oss nya danser. Hoppas att våra värdar tyckte detsamma om våra specialiteter ifråga om folkdanser! Ingen verkade spara sig ifråga om att dansa intensivt. Tyvärr går en kväll när man har trevligt tillsammans alldeles för fort, och vid 23,30-tiden blev det dags för uppbrott. Återstår bara att tacka vår värdförening för 1980-års hemliga utflykt, Spånga folkdansgille, liksom gilletts festkommitté för en verkligt lyckad kväll. Idén med att kombinera "Hemlig utflykt" och utbyte med annat folkdanslag är värd att provas fler gånger!

Lars-Erik Hultman

3drott:

Sista grenen i Distrikets 3-kampstävlingar avslutad.

Gilletts resultat i simning:

Klass 2 herrar oldboys 100 m.

12. Arne Mattsson 2.23.4

14. Göran Furuliden 3.23.2

Klass 3 Veteraner 100 m.

1. Lars-Erik Hultman 1.33.3

Klass 5 Damer oldgirls 50 m.

1. Ingrid Avelin 43.5

5. Inger Hammarling 1.07.07

Klass 3 Pojkar äldre jun. 50 m.

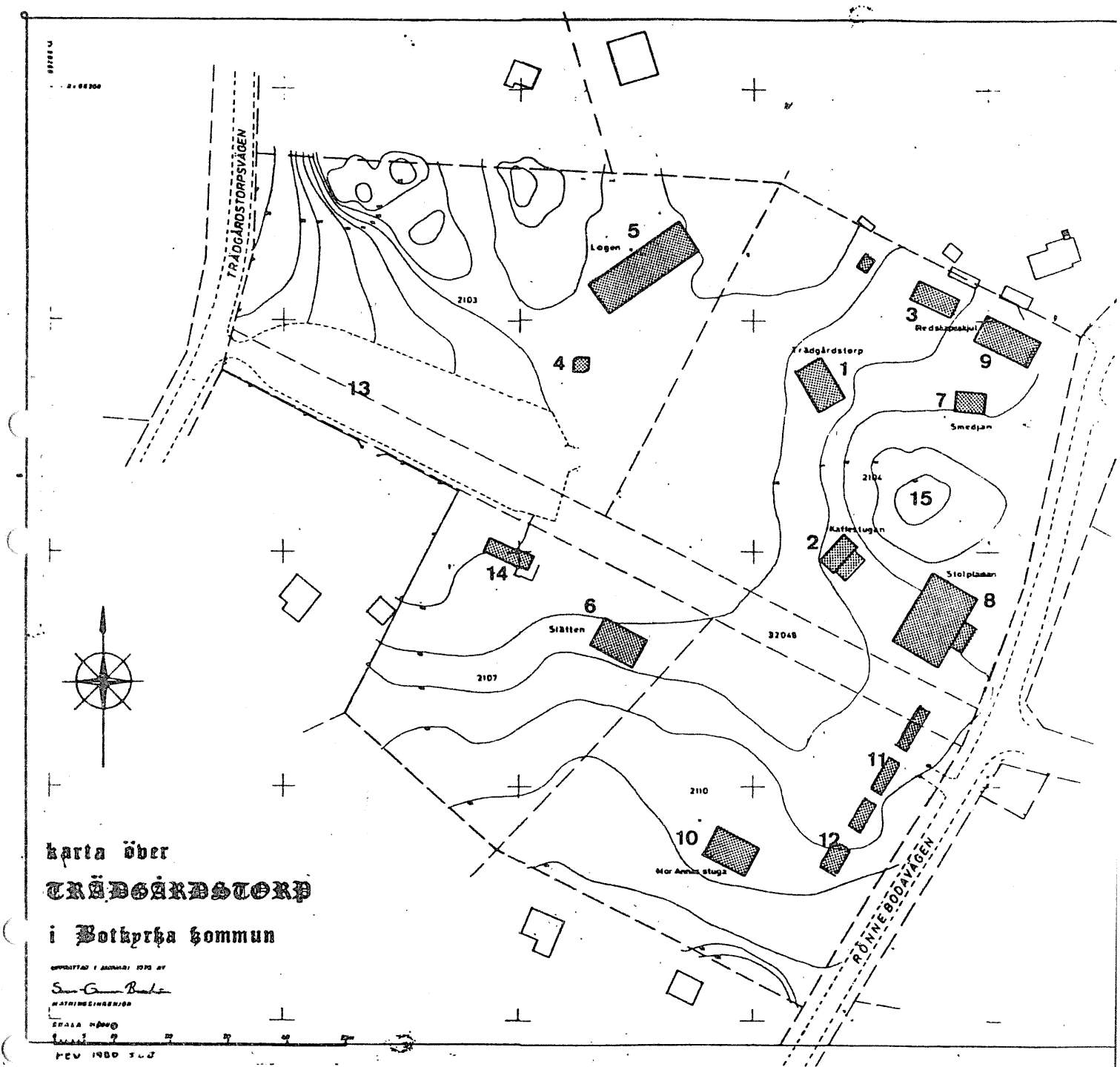
11. Martin Sjögren 56.7

Klass 10 Flickor äldre jun. 50 m.

10. Christina Steurer 56.9

I lagtävlingen kom Botkyrka juniorer på andra plats.

Prisutdelning förrättades av Ingrid Avelin efter avslutad Promenadorientering i Gillets regi på Solsäter d.16 nov.

KARTA TILLHÖRANDE EVA SANDINS ARTIKEL OM TRÄDGÅRDSTORP

20 år av framåtskridande

Nu på nyåret är det 20 år sedan Botkyrka Hembygdsgille köpte markområdet vid Trädgårdstorp av Söderskolans elevförbund.

Under ett tiotal år hade Gillet försökt att spara en liten slant varje år och satt in på en bankbok för att vi så småningom skulle kunna få en egen hembygds-gård.

Vid ett par tillfällen fick vi förslag på olika tomter, men när vi hörde att Söderskolanselevskullen skulle sälja sitt Trädgårdstorp så tyckte vi nog, att något mer lämpligt skulle vi inte kunna få. De flesta medlemmarna var infödda Botkyrkabor och alla hade varit på Söderskolans sommarfester vid Trädgårdstorp. Det var då inte fest under midsommarhelgen som vi har, utan alltid sista söndagen i juli.

Alltnog 10.000 kr. var vad vi hade och tänk att de nöjde sig med den summan som kontantinsats och dessutom var de mycket generösa med de årliga avbetalningarna och vi fick allt räntefritt. Villkoret för att vi skulle få ett så gynnsamt köp var att vi skulle behålla Trädgårdstorp inom föreningen och att vi skulle fortsätta arbetet i samma anda som de.

Vi kan inte vara nog tacksamma för att Söderskolan litade på oss då och hoppas att de fortfarande ser positivt på vårt arbete vid Trädgårdstorp.

Många av oss kanske inte fattade vad vi gav oss in på, för jobbigt blev det, men det har också givit oss många trevliga stunder tillsammans. Först blev det en hederssak för oss att jobba in avbetalningarna och att dom inte fick klicka det var vi överens om, Sen blev det restaureringar, underhåll och byggnation slag i slag.

Det är nu inte så många kvar utav dem som var aktiva från början. Många har kanske knäckt sig på arbetsuppgifterna, en del lagt

utav på grund av ålder och andra flyttat från trakten.

Det är bara synd, att de som med själ och hjärta går in för arbetet vid Trädgårdstorp är en sån liten klick. Tänk om alla 400 medlemmarna skulle kunna tänka sig att ställa sig till förfogande tex. 2 dagar per år då skulle inte jobbet bli så betungande.

Vi blir sammansvetsade också när vi träffas hela familjerna, alla är välkomna såväl ung som gammal. Det finns säkert en uppgift som passar Dig också. Vi äter en enkel lunch tillsammans - kom med och bli en "Torpare" Du också!

När vi köpte Torpet fanns byggnaderna 1,2,3 och 4.

På kartan kan Du se vilka de olika byggnaderna är och hur de är placerade. Siffrorna 2103, 2104, 2107, 2110 och 32048 är tomtnummer.

1. Trädgårdstorp. Huset ligger på en ursprungliga plats och finns omnämnt på kartor redan i mitten av 1600-talet. Torpet har tidigare hört till Tullinge gård.
2. Den sk. kaffestugan numera reserverad för skomakeri.
3. Vedbod och redskapsbod.
4. Gottkiosk. Har flyttats från Södra Folkparken (nuvarande Västberga) i slutet av 20-talet
5. Logen. F.d. godsmagasinet vid gamla järnvägsstationen i Tullinge. Inköpt av Gillet, riven och återuppförd av Gillets medlemmar invigdes 1966.
6. Slätten. Gammalt båtsmanstorp från Tumba. Torpet är nedmonterat och pietetsfullt återuppfört av Gillets medlemmar. (Gåva av kommunen) invigdes 1970.
7. Smedjan, uppbyggd av Gillets medlemmar efter 1700-tals modell invigd 1971.
8. Stolpladan från Mosstorp i Uttaran. Riven och återuppförd av Gillets medlemmar. Gåva av Domänverket, invigdes 1975.
9. Lilla logen Museibyggnad för gamla lantbruksmaskiner och redskap. Uppförd av Gillets medlemmar. invigdes 1977.
10. Mor Annas stuga: Stommen är från Högbrink i Tumba och var Tumbas sista hus i naturellt timmer. Byggnaden revs och

stommen återuppfördes som AMS-arbete. Inredningsarbetet har utförts av Gillets medlemmar, (gåva av kommunen) invigdes 1978

11. Marknadsbodar i timmer nyuppförda i gammal stil.
12. Korv- och glasskiosk färdigställd av Gillemedlemmar 1979 - 80.
13. Parkeringsplats anlagd 1972 av Gillemedlemmar.
14. TOaletter
15. Här planerar man att lägga väderkvarnen som skänkts från Hallunda gård (är ursprungligen från Rasbo i Uppland) Det är väl tveksamt om placeringen är den mest lämpliga eftersom byggnationen redan nu är mycket tät här på området. Byggnaderna konkurrerar ut varandra och ur brandsynpunkt är det ej heller så lämpligt att gamla trähus ligger så tätt. Förslagsvis borde en placering av kvarnen vara mera lämplig på tomt 2103 där det finns gott om utrymme.

Som synes av kartan är det från början planerat att en väg skulle pasera mellan de olika tomterna. Eftersom det nu var en och samma ägare till alla tomterna så tyckte man det var onödigt att anlägga vägen och Gillet fick (av Hem på landet) ett gåvobrev på marken och har sedermera även fått lagfart på den. Tomt 32048.

På sista tiden har vi dock hört hotfulla rykten om att kommunen ändå har planer på att anlägga en väg här.

I så fall blir det en stor tragedi för Gillet och vi måste ställa oss mycket undrande inför detta - hur kan vissa kommunala organ vilja sätta krokben för oss när andra stödjer och hjälper oss.

Vi anser att blir det en väg här så är hela området förstört för oss och vi kan ju inte gärna dansa kring midsommarstången över en väg.

Skall våra strävanden under 20 år vara förgäves?

Eva S.

Du glömmar väl inte

Torparkvällen

på Logen vid Trädgårdstorp den 7 februari kl. 18,

Nytt i Torpkvällens program blir något alldeles särskilt fint.

Lars-Göran Larsson och Nils Holmkvist från Svenska föreningen för Stereoskopi kommer att visa 3-D bilder från vår hemtrakt och från säterlivet i Lima socken i Dalarna.

Programmet i övrigt är ännu ej fastställt.

I varje fall är Du hjärtligt välkommen.

=====

Ur Arne Wirdenäs Torpardikter.

BYFOLKSSLIT OCH BYFOLKSFRÖJD

Om morgnarna var det svårt
räta fingrar, ryggar
även för torparnas
och småbrukarnas tonåringar
som stenbrottats i småländerna
skogsslavat eller slagtröskat
i långa veckor medan kvinnfolken
strävat med brygd och bak
tagit han om slakt
utetvättat
sömmat, vävt och sytt
men på lördagskvällen
smällde likväl klackarna
i munter takt på loggolv
eller i "väjaskäl"

Pigorna prövade nysydda kjortlar
drängarna drog fingerkrok
eller bröt arm
Håkna Joans magdeburgare
ljöd över mossen
rustigt livsbejakande

Nu betar fåren bland sten och ljung
sällan syns en människa.

Danskar som vill vara för sej själva
hyr nu Håkna Joans och hans Edlas
stuga
Ulla Sören lille Esben från
Dronningens by
kommer ibland vid veckosluten.

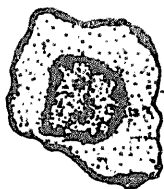
=====

ETT LITET FYND

Iförra numret av Botvidsbygden skrev jag om en kommande arkeologisk undersökning i Botkyrka. Det gällde en gravhög som låg i vägen för en ny gång- och cykelväg mellan Tumba och Hågelby. Gångvägen är nu färdig och och graven borträdd. Vad hittade man då i graven? Jo, efter en veckas undersökning av Riksantikvarieämbetets arkeolog kan man dra följande slutsats av fynden.

Någon gång under yngre järnåldern dog en människa som kanske bodde på den plats som senare blev Tuna gård. Enligt dåtidens sed brändes hans kvarlevor och gravsattes i en hacke intill gården. Förutom den dödes brända ben hamnade några krukskärvor och ett par järnnitar i gravgömmen. Det var med andra ord en ganska fyndfattig grav som man undersökt. Det intressantaste fyndet är den här avbildade krukskärvan med ett hästhovsliknande intryck. Den kanske kan tala om $\pm$ vilket av järnålderns århundraden som graven anlades. S - G B

KRUKSKÄRVA

Luciafesten
på Tullingebegsskolan
den 19 dec. kl. 1930

bl.a. annat utföres julspelet från Bellehem.
Anmälan pr tel. 0753 37116.
eller 0753.37108 senast d. 5 dec.

Ans. utgivare Bo Hammarling

Redaktionskommitté

Georg Malmkvist tel. 08 7731711

Inger Falk " 0753 66563

Arne Mattsson " 0753 37116

Roland Wester " 08 7731500

Redaktion Malmgårdsbacken 2 Tullinge